

Beste leden en relaties,

Hierbij alweer de dertiende nieuwsbrief van de Heemkunde Werkgroep Reusel. Bijgelovig zijn we niet; daarom hebben we voor jullie, voordat we met vakantie gaan, weer de nodige heemkundige nieuwtjes en wetenswaardigheden bij elkaar gesprokkeld. Veel informatief leesplezier.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

Commemoration

53rd Welch Division bomenproject

Door de coronapandemie hebben we het idee van onze Britse gasten, ontstaan tijdens de herdenking van "Reusel-De Mierden 75 jaar bevrijd" in 2019, tijdelijk in de ijskast moeten plaatsen. Het plannen, met elkaar afstemmen of uitvoeren was niet te doen.

Het voorstel behelsde het planten van een aantal bomen in de directe nabijheid van het 53rd Welch Divisionpad, gesponsord door de Britse gasten, om op die wijze een voortdurende herinnering te realiseren aan de band van onze bevrijders met de gemeente Reusel-De Mierden.

Onlangs is er een gesprek geweest met de gemeente over de mogelijke uitvoering van dit plan. Van de mogelijkheden die werden aangegeven hebben wij onze gasten inmiddels op de hoogte gebracht. Wij hebben een aantal zeer positieve reacties ontvangen waaruit blijkt, dat het voorstel nog steeds sterk leeft bij hen en dat zij er volledig achter staan.

De volgende stap is het plan verder uitwerken en, in samenwerking met de gemeente, de locatie bepalen voor de realisatie ervan.

Wordt vervolgd, ofwel to be continued.

Op Eenzame Hoogte

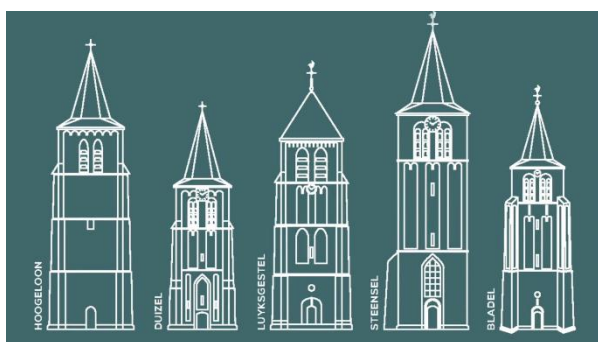
Alleenstaande kerktorens in de Kempen

Het Kempenmuseum in Eersel belicht van 4 juni tot en met 11 september de geschiedenis van enkele Kempische kerktorens. De Middeleeuwse torens uit Hoogeloon, Duizel, Luysgestel, Steensel en Bladel worden in de schijnwerpers gezet.

In de middeleeuwen gaat het goed met de Brabantse Kempen. Dit is een reden waarom veel

houten kerken in dorpen worden vervangen door immense stenen kerken. Deze kerken vormen in die tijd niet alleen het middelpunt van het dorp, een deel van het dagelijks leven speelt zich er af. Naast het bezoeken van de missen wordt er geschuild bij regen en stormen, er worden afspraken gemaakt, mensen begraven, er wordt les gegeven en soms zelfs handel gedreven. Vanaf ongeveer de tweede helft van de negentiende eeuw blijken veel van deze kerken te klein. Bovendien hebben ze niet zonder schade natuurrampen doorstaan en wordt er ten tijde van de reformatie (inname van kerken door protestanten) geen onderhoud gepleegd. Er worden veel nieuwe kerken gebouwd, de oude worden afgebroken. Zonde natuurlijk van deze monumentale gebouwen, maar gelukkig zijn enkele torens bewaard gebleven. Zij zijn als stille getuigen van deze tijd overeind blijven staan... Ontdek nu, honderden jaren later, hun uiteenlopende verhalen.

Bij alle torens zijn soortgelijke patronen te ontdekken. De westgevel, waar men de kerk binnenging, is vaak wat meer versierd. De oostgevel valt op omdat hier de daklijnen van de vroegere kerken zichtbaar zijn. Verder zijn de torenspitsen en de galmgaten (gaten bovenin voor het luiden van de klokken) bij alle torens de moeite waard om van dichtbij te bekijken. In sommige torens is op afspraak een rondleiding te boeken.

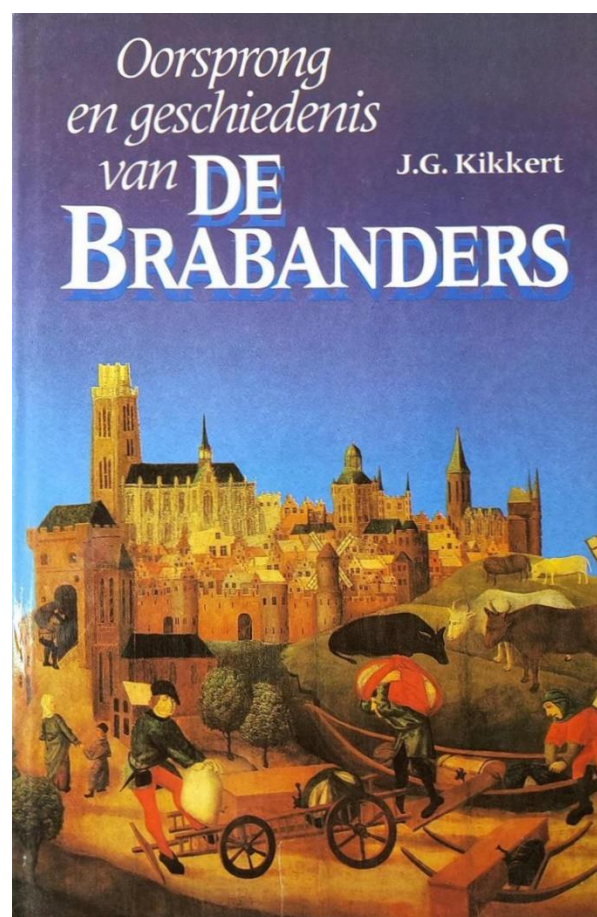
De expositie wordt opgefleurd met aquarellen, oude ansichten en tekeningen maar ook oude gereedschappen en "bewoners" van de torens zijn te zien. Met de bekende knooppunten is ook een fietsroute uitgezet van 65 km (kan ook ingekort worden) die aan te bevelen is.

Kempenmuseum, Kapelweg 2, 5521 JJ Eersel –
Tel. 0497 – 51 56 49

Uit de bibliotheek van de HWR

Oorsprong en geschiedenis van De Brabanders

Auteur: J.G. Kikkert.

De flaptekst (gedeeltelijk):

Misschien zijn de meeste Brabanders wel wat meer dan de meeste andere Nederlanders en Belgen mensen met een dubbele bodem, met een januskop. Zijn zij niet de allervroomsten onder hun landgenoten en halen zij niet tevens de hoogste cijfers in de statistische criminaliteit? En als dat tegenwoordig niet meer het geval is, dan is dat toch heel lang zo geweest. Maar ja, de normen hebben bij de Brabanders altijd wat ruimer gelegen: smokkel en stroperij waren er – moreel gesproken – toegestaan.

Daar kunnen we het dan mee doen, de toon is gezet. Tegelijkertijd doet het me denken aan een andere karakterisering van de Brabander: *Als een Brabander juicht doet hij dat met zijn stem en houdt zijn handen in de zakken, zodat hij altijd kan doen of het niet echt gemeend is.*

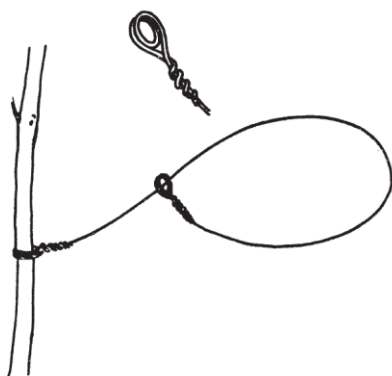
Het boek beschrijft de geschiedenis van Brabant, van de prehistorie tot de Tachtigjarige Oorlog, als

het hertogdom langzaam maar zeker uiteenvalt in een noordelijk en een zuidelijk deel.

De ontwikkeling van 1568 tot pakweg 1968 komt in het laatste hoofdstuk van bijna 30 pagina's zeer globaal aan de orde.

Uit het HWR archief

Proces Verbaal wegens het zetten van hazenstrikken - [8 december 1874]

Op heden den 8e december 1874 bewaakte ik Jan Imants veldwachter van en wonende te Reusel, een hazenstrik, welke ik Zondags bevoeren den 6e december des middags om half twee ure in vereeniging van 3 personen vermeende te hebben zien zetten welke ik heden den tweede dag bewaakten, toen s' middags om een uur Lambertus van Hoof, oud 25 jaren landbouwer alhier, naar dezelve toekwam en wat verstelde, ik liep naar hem toe, maar hij zag mij op een afstand van circa 30 passen, ging onmiddellijk op de vlucht, ik riep hem toe dat hij dag en uur maar moest onthouden en dat ik hem daarover becalangeerde, waarop hij geen antwoord gaf maar zoover mogelijk wegliep, tot overtuigens bewijs heb ik de bedoelde hazenstrik afgedaan en ter verzending bij het bestrekkelijk verbaal gevoegd.

En heb ik Jan Imants veldwachter te Reusel dit verbaal opgemaakt in tegenwoordigheid van den Burgemeester dezer gemeente en op dato in het hoofd dezes vermeld.

Proces verbaalboek van de Reuselse veldwachter Jan Imants.

[Noot redactie: becalangeren = bekeuren, in beslag nemen]

HWR Thema-avond

Op 12 juli (aanvang 19:30u) wordt in onze Heemkamer een nieuwe thema-avond gehouden voor onze leden. Ook deze keer verwachten we weer veel interesse en enthousiaste inbreng van onze leden.

De bijeenkomst zal, verzorgd worden door oud-Reuselnaar Sies Vonk met als onderwerp: **“Bewaren, digitaliseren of afstoten”**. Sies maakt als Digitaal Erfgoed Coach deel uit van het Netwerk Digitaal Erfgoed en aan de hand van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed biedt hij advies en praktische tips over digitalisering aan medewerkers van allerhande erfgoedinstellingen.

Aan de hand van een aantal voorbeelden zal Sies ons meenemen door onze diverse collecties en de dilemma's schetsen die we daarbij tegenkomen. Wat is er uniek aan de HWR collecties? Wat willen we ermee bereiken? Moeten we bewaren, digitaliseren of afstoten?

De nieuwe Schééper is weer in aantocht

Dezer dagen verschijnt Schééper nummer 133, alweer de start van de 34e jaargang van onze HWR periodiek. Zoals altijd weer vol heemkundige verhalen zodat je op de hoogte blijft van de geschiedenis van Reusel en haar erfgoed.

Dit keer wordt er geopend door een echte Reuselse aan het woord te laten: de 85-jarige Trees Intven-van Gompel. De dialectserie van Wim van Gompel over 'bisjes' gaat verder met een aflevering over de *veugeltjes*. De Reuselse kerktoren komt deze keer uitgebreid in beeld met een artikel over de geschiedenis van de

kerkklokken en een historische beschrijving van het oude mechanische torenuurwerk.

Klokkenvordering - de drie oude Reuselse klokken in 1943 klaar voor transport.

Zoals gebruikelijk komt er ook weer 'een Reuselse familie in beeld'. Afsluiter is een stukje Reuselse geschiedenis uit "de Brug", het maandblad voor onze dienstplichtige militairen in Nederlands-Indië.

Overweeg eens om je ouders of grootouders een abonnement cadeau te doen, we zijn ervan overtuigd dat je hen daar een groot plezier mee doet.

Veel leesplezier!

Rabo ClubSupport

De Rabobank geeft ons weer de mogelijkheid mee te doen met Rabo ClubSupport en wij willen onze HWR daarvoor ook inschrijven.

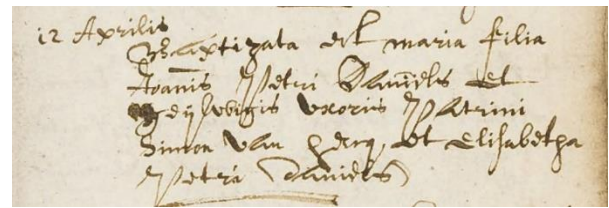
Rabo ClubSupport
Samen vieren we de winst

De stemperiode loopt van 5 tot en met 27 september en, ondanks dat dit een vooraankondiging is, roepen wij onze leden nu al op hun stem aan onze vereniging te geven. Na de vakantieperiode komen we hierop graag terug bij onze lezers.

Latijn in de parochieregisters.

Uit: De Twee Kwartieren - Genealogisch tijdschrift voor Kempen- en Peelland

Al googelend kom je af en toe verrassende informatie tegen, die voor genealogen best wel relevant en interessant kan zijn. Zo kwam ik op de site van de Burgerlijke Stand van de Antwerpse Kempen, een Belgische zusterorganisatie van De Twee Kwartieren, een interessante rubriek tegen over het gebruik van Latijnse begrippen in de parochieregisters.

Doop Maria Daniels, 12 apr 1667 te Reusel. Bron: Rooms-Katholiek doopboek 1660-1709 - Reusel.

Parochieregisters zijn geschreven in het Latijn en niet ieder een is daarmee bekend. Dienen daarom de parochieregisters een gesloten boek te blijven voor genealogen die niet geschoold zijn in het Latijn? Volgens mij niet: de akten in de parochieregisters volgen steeds hetzelfde stramien en gebruiken steeds dezelfde woorden, dus met wat voorbeelden en wat basiskennis zijn deze snel begrijpelijk.

Om verder te lezen en om als houvast en leidraad te dienen bij het doorgronden van de rooms-katholieke parochieregisters:

<https://bit.ly/3mWVj12>

Onze Brabants Kempen

Kort voor aanvang van de zomervakantie willen wij op deze plaats toch nog een lans breken voor onze Brabantse Kempen. We willen graag een beetje "tegenas" geven aan de kreet "Wat je

van verre haalt is lekker” en onze lezers toch fijntjes wijzen op de vele mogelijkheden die onze eigen streek biedt.

Legio zijn de mogelijkheden om ons Brabant beter te leren kennen en waardering te krijgen voor ons erfgoed. Wandel eens door de fraaie natuurgebieden, die er talloze zijn, of neem de fiets om, met steun van de bekende knooppunten, iets meer te weten te komen over de mysterieuze Kempische sagen en legenden, zoals het smokkelverhaal van de Witte Vos, Zwarte Kaat of Kabouterkoning Kyrië. Deze en andere routes vind je hier:

<https://www.visitblad.nl/nl/te-doen/routes>

Wil je je partner eens lekker verwennen dan zijn er de vele culinaire mogelijkheden waardoor onze regio bekend is en waarbij de gastvrijheid hoog in het vaandel staat. Of wellicht een paar nachtjes in een hotel of bed and breakfast waarbij je ook de tijd kunt nemen om enige cultuur te snuiven of een leuk presentje te kopen in één van onze plaatselijke winkelcentra.

Mogelijkheden genoeg maar vergeet vooral niet voor aanvang van je verblijf het Brabantse Kempen Magazine te halen bij de plaatselijke

Visit Reusel-De Mierden, Kerkplein 69 in Reusel, waarin nog veel meer informatie is opgenomen.

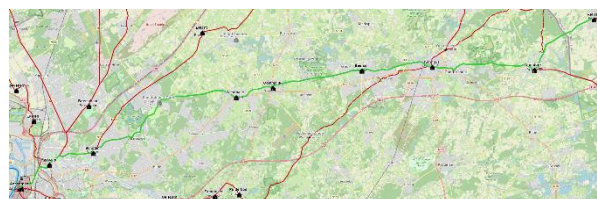
Eind juni staat de nieuwe website www.visitreuseldemierden.nl online, neem een kijkje voor de agenda, bezienswaardigheden, routes en nog veel meer.

‘Google Maps’ omstreeks 1500

Reizen door Brabant in de tijd van Bosch & Bruegel

Hoe lang deed men omstreeks 1500 over een reis van Reusel naar Antwerpen? Of van Reusel naar Den Bosch? Tegenwoordig is die vraag eenvoudig te beantwoorden. Een online routeplanner laat zien welke wegen men moest nemen en hoe lang de reis duurde. De naam van deze routeplanner is Viabundus, een samenstelling van de Latijnse woorden ‘via’ (weg) en ‘bundus’ (knooppunt). Je vindt de kaart op

www.brabantserfgoed.nl/viabundus

Reusel – Antwerpen met de pakezel: ongeveer 65 km in 1 dag en 6 uur. Reusel – Den Bosch te voet: ongeveer 55 km in 1 dag en 4 uur.

Vakantie

In verband met de zomervakantie zal in de maanden juli en augustus geen HWR Nieuwsbrief verschijnen.

Wij wensen iedereen een fijne en zonnige vakantie toe. Geniet ervan en kom gezond weer terug!

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant - mei 2022:

<https://bit.ly/3O3SLEf>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed - juni 2022:

<https://bit.ly/3HAEhsQ>

Mededelingenblad Heemkundekring

Weerderheem Valkenswaard - juni 2022:

<https://bit.ly/3L5rvmG>

Nieuwsbrief Brabants Heem - juni 2022:

<https://bit.ly/3n0e7pX>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot

- juni 2022: <https://bit.ly/3QHzE14>

Nieuwsbrief heemkundekring Amalia van Solms

Baarle-Nassau/Hertog - juni 2022:

<https://bit.ly/3tKScac>

Nieuwsbrief BHIC - mei 2022:

<https://bit.ly/3y5onUs>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor

familiegeschiedenis - juni 2022:

<https://bit.ly/3bb1Yyu>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een facebook pagina. Je kunt ons vinden op:

<https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar

secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar

secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website:

heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Geld stinkt niet

De uitdrukking 'Geld stinkt niet' (*pecunia non olet*) heeft niks te maken met het feit dat veel mannen hun portemonnee in hun kantzak bewaren. De uitdrukking is afkomstig van de Romeinse keizer Vespasianus (9-79 na Chr.). Deze keizer had een dubbel imago. Enerzijds stond hij bekend als een man van eenvoudige komaf, uit een familie die op vulgaire wijze – zijn opa zou dagloners hebben uitgebuit – rijk was geworden. Anderzijds ging hij tactisch en zuinig om met zijn geld.

De anekdote over 'Geld stinkt niet' is te vinden bij geschiedschrijver Suetonius in diens *Levens van de keizers*. Het verhaal onderstreept het imago van Vespasianus als een keizer die tactisch met geld omgaat. Als Vespasianus in 69 na Christus de keizertronek beklimt, wordt hij meteen geconfronteerd met geldgebrek. Zijn voorganger Nero is nogal kwistig met de centen omgegaan, Rome is afgebrand, en ook het Vierkeizersjaar en de Opstand van de Batavieren hebben handenvol geld gekost.

Gewilde vloeistof

Omdat Vespasianus een grote arena in Rome bouwt, het latere Colosseum, heeft hij veel geld nodig. Op zoek naar nieuwe belastingbronnen besluit Vespasianus ontlastingsbronnen te gaan belasten: hij voert de urinebelasting van Nero opnieuw in. In die tijd is urine overigens een gewilde vloeistof, omdat het stinkende goedje door de Romeinen gebruikt wordt om wollen stoffen mee te ontvetten.

Zijn zoon Titus vindt de urinetoeslag van zijn vader niet alleen financieel belastend, maar ook moreel. Als Titus zijn ongenoegen aan Vespasianus kenbaar maakt, duwt die hem wat geldstukken van de eerste belastingheffing onder de neus en vraagt Titus: 'Stinkt het?'. Titus antwoordt van niet. 'Dit is nu het resultaat van pis!', zo reageert Vespasianus.

In de volksmond

Pecunia non olet: geld stinkt niet. Op welke manier je het ook hebt verdiend. Het Nederlandse ministerie van Financiën dacht hier jaren geleden ook zo over en gebruikte de spreuk in een advertentiecampagne om personeel te werven.

Aardig is dat openbare afwateringsplaatsen in diverse landen, in de volksmond, vernoemd zijn naar keizer Vespasianus: de *vespasienne* in Frankrijk, *vespasiani* in Italië en *vespasiene* in Roemenië.

Bron: Historiek